

บทที่ 3 Mythology ของโรมัน

พวกโรมันนั้นมีการเริ่มต้นหลังพวกกรีกมาก ในยุคหินใหม่พวก Ligurians บุกเข้ามาในอิตาลีจากอาฟริกาเหนือโดยผ่านสเปน พวกนี้มาตั้งรกรากอยู่ตามบริเวณชายฝั่งเมืองเจนัว ซึ่งเรารู้จักกันในนาม Liguria ประมาณสามพันปีก่อนคริสตกาลมีพวกกรูกรานอื่น ๆ มาจากทางเหนือ พวกใหม่นี้เอาโลหะคือสัมฤทธิ์เข้ามาด้วย อาวุธที่ทำจากสัมฤทธิ์นี้ทำให้พวกเขากลายเป็นผู้นำทางการทหาร พวกนี้สร้างค่ายและที่อยู่ที่เรียกว่า Terramare (แตรมารา) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของค่ายโรมัน พวก Terramarans ก้าวหน้ากว่าพวก Ligurians แต่ก็ยังเขียนไม่เป็น ภาษาพูดของพวกเขาถือว่าเป็นต้นกำเนิดของภาษาละติน

ในศตวรรษที่ 11 B.C. มีพวกกรูกรานมาใหม่อีก กราวนั้นมีเหล็กเป็นอาวุธ พวกนี้คือพวก Villanovans ซึ่งมีอารยธรรมค่อนข้างสูงแต่ก็ยังเขียนไม่ได้ พวกกรูกรานกลุ่มที่สี่คือพวก Etruscans ซึ่งมาจาก Asia Minor พวกนี้มีอารยธรรมสูงมาก ศาสนาเน้นหนักในทางการนับถือโชคกลางและเป็นรัฐระบอบคนตายมาก ถึงจะเห็นจากเครื่องสังเวชนียวัตถุซึ่งถูกค้นพบอยู่เรื่อย ๆ

พวกกรูกรานกลุ่มสุดท้ายซึ่งมีอิทธิพลที่สุดต่อโรมก็คือพวกกรีกที่มาจากอาณานิคมทางตอนใต้ของอิตาลี อาณานิคมบางแห่งอยู่ใกล้โรมมาก พวกนี้มีมากจนคนแดนแถบนั้นได้ชื่อว่า Magna Graecia หรือ Great Greece

โรมัน

ในศตวรรษที่ 8 B.C. มีชนชาติโบราณพวกหนึ่งมาตั้งหลักแหล่งในที่ ๆ เรารู้จักกันในนามโรม แต่การที่เราจะพูดถึงอะไรที่เป็นโรมันนั้นจะต้องนึกถึงความจริง 2 ประการดังต่อไปนี้คือ

1. การที่เราจะรู้ว่าอะไรคือความเชื่อและการปฏิบัติที่เป็นโรมันจริง ๆ นั้นเราต้องแยกอิทธิพลของพวกอีทรัสกัน กรีก และเปอร์เซียออกไปก่อน อะไรที่เป็นโรมันที่แท้จริงนั้นเกิดขึ้นช้ากว่าในกรีซประมาณหนึ่งถึงสองยุค เมื่อพวกอีทรัสกันเข้ามาสู่อิตาลีพร้อมกับความรู้ในการเขียนซึ่งเรียนมาจากพวกกรีกนั้น บทกวีของโฮเมอร์มีอายุกว่าร้อยปีแล้ว บทกวีเหล่านี้เป็นเรื่องราวของการกระทำ เมืองต่าง ๆ ที่มีอายุเก่าแก่ก่อนหน้าทีบทกวีเหล่านี้จะ

ถูกเขียนขึ้นเสียอีก เมื่ออารยธรรมกรีกพุ่งขึ้นสู่ความรุ่งโรจน์นั้น พวกโรมันซึ่งจะเป็นนายของกรีซและโลกในอนาคตยังอยู่ในสภาพคนป่าอยู่ และความป่าเถื่อนนั้นก็ทิ้งร่องรอยไว้ในศาสนาของอาณาจักรโรมันด้วย

2. ความเชื่อทางศาสนาของพวกโรมันนั้นเราได้หลักฐานมาจากพิธีศพของพวกเขาจะเป็นการฝังหรือการเผาที่ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพวกโรมันมีความเชื่อในเรื่องที่ว่าคนที่ตายไปแล้วจะมีชีวิตอยู่ต่อไปไม่ว่าในโลกนี้หรือโลกหน้าในรูปวิญญาณ

ศาสนาโรมัน

ศาสนาโรมันนั้นไม่คงที่ ไม่อยู่ในกรอบ จึงไม่เหมือนกับศาสนาที่นับถือพระเจ้าองค์เดียวในปัจจุบัน เช่น ศาสนายิว ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ไม่มีคำถามเกี่ยวกับการเผยแพร่องค์ของพระเป็นเจ้า กฎเกณฑ์หรือความเชื่อใด ๆ ความเชื่อและการปฏิบัติต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย ยิ่งเวลาผ่านไปศาสนานี้ก็ยังเป็นการเก็บรวบรวมเลือกสรรมาจากลัทธิศาสนาอื่น ๆ มากขึ้น ในศาสนาอื่น ๆ นั้นพระเจ้าผู้ยิ่งใหญ่วิวัฒนาการมาจากเทพเจ้าประจำเผ่าของชนชาติป่าเถื่อน เช่น Yaweh กลายมาเป็นพระเจ้าของพวกยิวและพวกคริสเตียน ในศาสนาโรมันการบูชาต่าง ๆ มักทำกันภายนอกบ้าน แม้ในปัจจุบันการแทนแทนในพิธีต่าง ๆ ของพวกแคธอลิกก็เป็นลักษณะที่สำคัญในอิตาลี ขบวนแห่เหล่านี้มีที่มาแต่ครั้งดึกดำบรรพ์ พิธีหนึ่งเรียกว่า Lustration ก็คือการเคลื่อนเป็นขบวนซึ่งในการนี้จะทำให้คนบริสุทธิ์ (lustrare = purify)

ศาสนาโรมันนั้นมีเวทมนต์คาถาเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่มาก ที่สำคัญก็คือ spell-casting ก็คือการร้ายเวทมนต์ที่เรียกว่า carmina หรือ charm ซึ่งเดิมทีแปลว่าเพลง เเวอร์จิลใช้คำนี้ในความหมายว่าร้ายเวทมนต์หรือสาป เช่นตอนที่เซอร์ซีสาปให้เพื่อน ๆ ของยูลิสซีสกลายเป็นหมู

ควรทราบกันว่าโรมันนับถือเทพเจ้าหลัก 4 องค์ คือ เจนัส จูปีเตอร์ มาร์ส และคิวรีนัส กับเทพีหนึ่งองค์คือเวสตา มีพระเป็นเจ้าผู้ทำพิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าเหล่านี้ เมื่อตอนที่โรมเป็นสาธารณรัฐแล้วศาสนาก็เริ่มก่อตัวขึ้นมา การติดต่อกับชายทำสงครามกับชาติอื่น ๆ ทำให้ศาสนาและปรัชญาของต่างชาติเข้ามาปะปน อิทธิพลต่างชาตินี้แยกได้เป็น 4 กลุ่มคือ อิตาลี อิตาลีคัน กรีก และจากตะวันออก จากอิตาลีเป็นเรื่องราวของมินเนอร์วา เซราคัส คาสเตอร์ และพอลลักซ์ พวกอิตาลีคันนั้นนำเอาศาสนาและ

ปรัชญาของกรีกเข้ามาสู่โรม รวมทั้งเรื่องการทำนายทายทักซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าเทพเจ้ารับรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของพวกเขา ต่อมาเทพเจ้าโรมันก็รับเอาลักษณะของเทพเจ้ากรีกเข้าไว้จนไม่มีการแบ่งแยกกันระหว่างเทพเจ้าดั้งเดิมกับเทพเจ้าของต่างชาติ พิธีแบบกรีกก็ใช้ได้ทั่วไป ตั้งแต่ต้นนั้นศาสนาโรมันก็กลายเป็นแบบ Graeco-Roman ไป

อิทธิพลตะวันออก

ในปี 205 มีเทพองค์ใหม่ซึ่งมีอิทธิพลมาจากเอเชีย นั่นก็คือ The Great Mother หรือ Cybele (ซีเบล) มีคำทำนายว่าชนนิบาตจะไปพ้นจากประเทศดำน้า Cybele เข้ามายังกรุงโรม และก็เป็นจริงตามนั้น อิทธิพลของตะวันออกให้การปลดปล่อยและผ่อนคลายทางอารมณ์แก่ชาวโรมัน แต่กรีซให้มากกว่านั้น กล่าวคือปรัชญาของกรีกได้กลายเป็นศาสนาของพวกโรมันที่มีการศึกษาไป ปรัชญาสองแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือของพวกสโตอิก¹ และพวกเอพิคิวเรียน² ศาสนายิวและ Mithraism ก็มีอิทธิพลต่อศาสนาโรมันมาก ในเอเชียไมเนอร์มีการปะปนกันระหว่างพระเจ้าของพวกยิวกับเทพเจ้าอียิปต์และกรีก เมื่อโรมเป็นอาณาจักร Empress Poppaia ก็หันมานิยมพวกยิวและศาสนายิวนี้แหละจะเป็นหลักของ Christian Church ในภายหลัง โดยมีพีเตอร์และพอลเป็นผู้ก่อตั้ง

อิทธิพลเปอร์เซีย

เปอร์เซียนี้มีอิทธิพลต่อโรมมาก ขนบธรรมเนียมและการปกครองของเปอร์เซียถูกโรมนำไปใช้มาก จนกระทั่งในตอนปลายศตวรรษที่ 3 แห่งคริสตศก จักรพรรดิ Diocletian (ไดโอกลิเซียน) ได้ยกย่องให้ Mithras (มิธราส) ซึ่งเป็นเทพเจ้าเปอร์เซียเป็นผู้ปกครองจักรวรรดิโรมัน เหตุที่มิธราสซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งแสงสว่างมีความยิ่งใหญ่ขนาดนั้นเป็นเพราะลักษณะพิเศษคือ dualism คือมีสองลักษณะในตัว ทำให้เรามองเห็นจักรวาลในแง่ที่ไม่เคยมองมาก่อน ในขณะเดียวกันก็ให้จุดมุ่งหมายใหม่แก่เราในการดำรงชีวิต ความถูกต้องและความผิคนั้นเป็น living spirits ที่อยู่ควบคู่กัน มิธราส สุริยเทพเป็นตัวแทนของแสงสว่าง Ahriman เป็นตัวแทนแห่งความมืดซึ่งเข้ากับลักษณะของซาตาน ศาสนายิวได้มอบมรดกจากเปอร์เซียให้กับศาสนาคริสต์นั่นคือความคิดเกี่ยวกับ The Evil One แต่

1. ผู้เดินทัพข้างจากเมือง Carthage ในแอฟริกา เข้าโจมตีกรุงโรม
2. ยึดมั่นในการดำรงชีวิตด้วยความดี รู้จักควบคุมอารมณ์ ไม่แสดงความรู้สึกหรือบนเวลาที่มีความทุกข์หรือความเจ็บปวด
3. ให้ความสำคัญกับความสุขสบายทางกาย โดยเฉพาะการกินและการดื่ม

สิ่งที่ทำให้มีธรรมาศเด่นมาก คือ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับความประพฤติ มีบทบัญญัติต่าง ๆ ทั้งยังเน้นภราดรภาพอีกด้วย ดังนั้นมีธรรมาศจึงเป็นทั้งเทพเจ้าแห่งแสงสว่าง ตัวแทนของความจริงและความยุติธรรม นอกจากนี้ยังเป็นเทพเจ้าแห่งสัจจวาจาอีกด้วย

เทพเจ้าของพวกโรมันโบราณ

เทพเจ้าโรมันนั้นแตกต่างจากเทพเจ้ากรีกโดยสิ้นเชิง พวกกรีกเป็นพวกนับถือเทพเจ้าหลายองค์ (Polytheist) และเทพเจ้าของพวกเขาก็เป็นเอกะบุคคลเหมือน ๆ กับมนุษย์ธรรมดาสามัญ บางครั้งเทพเจ้าบางองค์ก็มีกำเนิดเป็นมนุษย์ด้วยซ้ำ บางก็เป็นกึ่งเทพกึ่งมนุษย์ พวกนี้มีบุคลิกที่พัฒนาได้อย่างสมบูรณ์ มีลักษณะเฉพาะตัวเหมือนมนุษย์ เทพบางองค์เช่นแอสคลีปัสเทพเจ้าแห่งการรักษาพยาบาล เริ่มต้นด้วยการเป็นมนุษย์ธรรมดาเซราคลีสนั้นเป็นกึ่งเทพกึ่งมนุษย์ แต่วัลคันซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งไฟของโรมันนั้นมีการบูชากันนอกเมืองเพราะไฟเป็นสิ่งที่ทำลาย วัลคันไม่มี mythology หรือตำนานเกี่ยวข้องกับ เป็นเพียงแต่ช่างฝีมือชาวโรมันธรรมดาเท่านั้น มาภายหลังจึงได้ถูกนับเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกับเทพเจ้าเซฟเฟสตัสของพวกกรีก

กลุ่มไตรเทพ

เมื่อเทียบกับทวยเทพของกรีกแล้ว เทพเจ้าโรมันชั้นผู้ใหญ่มีน้อยและมักจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มละสามองค์ที่เรียกว่า Triad (ไตรแอด) หรือไตรเทพ ไตรแอดที่สำคัญประกอบด้วย Jupiter (จูปีเทอร์) Mars (มาร์ส) และ Quirinus (ควิรีนัส) จูปีเทรานั้นยังเป็นที่ตั้งของอีกไตรแอดหนึ่งซึ่งประกอบด้วย Juno (จูโน) Minerva (มินิเออร์วา) อีกสององค์ ไตรเทพกลุ่มหลังนี้เป็นกลุ่มที่ชาวโรมันนับถือมาก มีที่บูชาอยู่ที่ Roman Capital ในเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของโรมัน หน้าที่อย่างแรกของสถาปนิกคือต้องสร้าง Capital ให้เหมือนที่กรุงโรม และประดิษฐานเทพเจ้าทั้งสามไว้โดยมีจูปีเทอร์อยู่ตรงกลาง

จูปีเทอร์

เมื่อถึงยุคที่โรมกลายเป็นมหาอำนาจ จูปีเทอร์ก็ได้ถูกผสมผสานเข้ากับซุสของพวกกรีก แต่ที่มาของจูปีเทรานั้นมิได้สูงส่งเลย จูปีเทอร์ก็เหมือนกับพวกโรมันอื่น ๆ ที่มาจาก Latium จูปีเทอร์เป็นบรมเทพของนครละตินซึ่งมีถึง 47 แห่ง การบูชาจูปีเทอร์เป็นไปในหลายรูปด้วยกัน ที่เก่าแก่ที่สุดคือ Jupiter Feretrius (The Smiter) = พระผู้ฟาดฟัน ในฐานะเทพเจ้าแห่งสายฟ้าก็คือ Jupiter Elicius ภายหลังผู้คนยังนับถือจูปีเทอร์ในฐานะ

Optimus Maximus หรือ The Best and the Greatest ซึ่งฉายานี้ได้ถูกนำเข้าไปใช้ใน
คริสตศาสนาด้วยดังจะเห็นตามอนุสาวรีย์ที่มีคำสลักว่า D.O.M. คือ Deo Optimo Maximo
คือพระเป็นเจ้าผู้ประเสริฐที่สุดและยิ่งใหญ่ที่สุดนั่นเอง นอกจากนี้ยังมี Jupiter Stator
(Stayer) = พระผู้หยุดยั้ง เพราะจูปีเตอร์ช่วยโรมิวลัสในการต่อสู้กับพวกเซบิน โดยหยุด
ยั้งพวกนั้นไว้จนพวกของโรมิวลัสได้ชัยชนะ

ในตอนเริ่มแรกนั้นจูปีเตอร์มิได้มีรูปเป็นเทพหรือมนุษย์ แต่เป็นเพียงก้อนหิน
เก่า ๆ หรือ Jupiter Lapis ความจริงหินก้อนนี้เก่าแก่กว่าจูปีเตอร์มากเพราะมีกำเนิดมา
ตั้งแต่ยุคหินเก่าหรือก่อนนั้น หินเหล่านี้มีปรากฏอยู่ในวิหารของ Jupiter Feretrius มัน
อาจเป็นเพียงมีดหรือหัตถ์ที่ทำด้วยหินเท่านั้น แต่เมื่อพวกที่ใช้โลหะมาพบเข้าพวกเขา
ก็คิดว่าวัตถุที่นำสฟิงก์ลันนี้ควรจะมีความสัมพันธ์กับเทพเจ้าเก่าแก่ที่สุดที่พวกเขารู้จัก นั่นก็คือ
เทพเจ้าแห่งแสงสว่างหรือจูปีเตอร์ ซึ่งหน้าที่อันหนึ่งของพระองค์ก็คือลงโทษผู้ที่ให้การเท็จ

จูโน

จูโนนั้นเดิมเป็นเทพีแห่งดวงจันทร์ซึ่งเป็นเทพที่สำคัญที่สุดในหมู่ชนโบราณ ซึ่ง
ต้องอาศัยดวงจันทร์เป็นปฏิทินในการทำการเพาะปลูก ตามธรรมเนียมจูโนมีที่บูชาอยู่บนยอดเขา
Quirinal ซึ่งเป็นยอดหนึ่งใน The Seven Hills of Rome แต่ก็มีสถานบูชาแห่งอื่นเช่น
กัน ที่สำคัญที่สุดคือ Juno Moneta หรือ She Who Warns ซึ่งเป็นฉายาหนึ่งของจูโน
เพราะท่านกษัตริย์ของพระนางให้สัญญาณเตือนภัยเมื่อพวก Gauls โจมตีโรมในปี 390 B.C.
ทำให้โรมพ้นภัยจึงมีการทำเงินเหรียญเพื่อเป็นการขอบคุณจูโน คำละตินว่า Moneta กลาย
เป็นคำว่า mint (กษาปณ์) และ money ในภาษาอังกฤษ จูโนเป็นผู้ปกป้องผู้หญิงโดยเฉพาะ
ในเวลากลางคืน ภายหลังได้ถูกรวมเข้ากับฮีราซึ่งอุปนิสัยไม่น่านิยมนัก แต่เมื่อฮีราเป็น
ชายาของซุส จูโนก็ต้องกลายเป็นชายาของจูปีเตอร์ไปด้วย

มิเนอร์วา

มิเนอร์วานั้นว่ากันว่า Numa ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์ที่สองของโรมเป็นผู้นำมาจาก
Etruria ภายหลังได้ถูกรวมเข้ากับอธินา เป็นผู้มีอำนาจเหนือกิจกรรมอันเกี่ยวกับความรู้ทั้ง
หลายโดยเฉพาะโรงเรียน

มาร์ส

ในไตรเทพกลุ่มที่สองนั้น ที่มาของมาร์สจะมีคมนเช่นกันเพราะเรารู้แต่เพียงว่า มาร์สนั้นถูกรวมเข้ากับแอริส ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งสงครามของกรีก มาร์สเป็นเทพเจ้าแห่งสงครามของโรมัน แต่ก็มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร วันฉลองของมาร์สอยู่ในเดือน มีนาคม (March) ซึ่งเป็นเดือนของมาร์ส ในสมัยโบราณฤดูปลูกและฤดูที่ไม่ทำการเพาะปลูกนั้นตรงกัน บทบาทของมาร์สทั้งสองด้านจึงคลุมเคลือ

คิวรีนัส

คิวรีนัสนั้นเป็นเทพเจ้าแห่งสงครามซึ่งมีกำเนิดมาจากพวกเซปิ่น มีที่บูชาอยู่บน ยอดเขาคิวรีนัส ซึ่งเป็นที่ ๆ พวกเซปิ่นตั้งรกรากและเดียนเป็นที่ยึดของรัฐบาลอิตาลี คิวรีนัสนั้นแทบจะไม่มีประวัติ นอกจากจะได้มีผู้นำเทพองค์นี้ไปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกับ โรมิวลัสเพื่อให้ความสำคัญกับผู้ก่อตั้งกรุงโรม

นอกเหนือไปจากเทพเจ้าที่พวกโรมันรับช่วงหรือถ่ายทอดมาจาก พวกกรีกแล้วยัง มีเทพเจ้าอื่น ๆ ที่ชาวโรมันนับถือทั้งที่เป็นวิญญาณและทั้งที่เป็นวัตถุ ดังต่อไปนี้

Janus (เจนัส)

เจนัสเป็นเทพแห่งประตูเมือง และเป็นกึ่งประตูเองค้ำยัน ทำหน้าที่เฝ้าประตูเมือง ประตูบ้านทุกแห่งในกรุงโรม เจนัสเป็นเทพเจ้าเก่าแก่องค์หนึ่งของโรม เดือนของเจนัสคือ January ซึ่งจะมีการทำพิธีกันตามประตูเมือง เรามักจะเห็นภาพเจนัสที่ปรากฏบนเหรียญ โรมันมีสองหน้า

Terminus (เทอร์มินัส)

เทอร์มินัสเป็นเทพแห่งอาณาเขต ทำหน้าที่กำหนดเขตแดนของคนแต่ละคนทำให้เกิดความสมานฉันท์ในระหว่างเพื่อนบ้าน เทอร์มินัสมีรูปเป็นก้อนหิน เวลาทำพิธีหินก้อนนี้จะถูกชะโลมน้ำมันและประดับด้วยดอกไม้ แล้วจึงถูกนำไปหย่อนลงในหลุมที่มีเลือดของสัตว์ที่ใช้บูชาอยู่ และเหล้าองุ่นกับเครื่องสังเวยอื่น ๆ บรรจุอยู่แล้ว

Lares (ลาร์)

ลาร์ เป็นเทพเจ้าแห่งครัวเรือน คงจะทำนองเดียวกับพระภูมิเจ้าที่ของไทย ส่วนใหญ่แล้วพวกที่นับถือ Lares มากที่สุดคือพวกคนชั้นต่ำ ทาสและผู้ได้รับอิสระภาพ ทุกบ้านจะมี Lar Familiaris ประจำหนึ่งองค์ ซึ่งจะต้องมีการเซ่นไหว้กันทุกเวลาอาหารและถวาย

ดอกไม้ที่เผาไฟทุกเดือน Lar ที่ว่านี้ทำหน้าที่ปกป้องครอบครัวและทรัพย์สินสมบัติ เมื่อมีโอกาสสำคัญเจ้าบ้านจะอัญเชิญ Lar มา นอกจากนี้ Lar ยังแสดงสัญญาณเป็นการทำนายเหตุการณ์ให้แก่เจ้าบ้าน

Penates (พินาติส)

พินาติสเป็นเทพเจ้าแห่งครัวเรือนเหมือนกัน แต่มีหน้าที่พิเศษ คือคอยดูแลตู้กับข้าวให้มีอาหารเต็มบริบูรณ์ จะมีการถวายอาหารแก่พินาติสเมื่อถึงเวลาอาหาร และในโอกาสสำคัญๆ เช่นในงานวันเกิด พวกพินาติสก็จะได้รับของถวายพิเศษเช่นเค้ก น้ำผึ้ง เหล้าองุ่น กายาน หรือหมู

Ceres (ซีริส)

ซีริสเป็นเทพีแห่งข้าวโพดและอานาจรสร้างสรรคของแผ่นดินเทียบเท่ากับดีมีเทอร์ของกรีก เป็นผู้ปกป้องการแต่งงาน มีความเกี่ยวพันกับคนตายที่อยู่ใต้พื้นโลก และเทพเจ้าแห่งเหล้าองุ่น ชื่อของเทพีองค์นี้ได้เข้ามาอยู่ในภาษาอังกฤษในคำว่า cereal ซึ่งหมายถึงอาหารประเภทธัญพืชในรูปแบบต่าง ๆ

Vesta (เวस्ता)

เทพีแห่งเตาไฟของโรมันองค์นี้เทียบเท่ากับ Hestia ของกรีก เป็นที่เคารพกันในครัวเรือน สำหรับการบูชาเวस्ताในที่สาธารณะนั้นกระทำกันในโบสถ์รูปทรงกลม ซึ่งถือเป็นเตาไฟของชุมชน จะต้องมีไฟศักดิ์สิทธิ์ติดอยู่ตลอดเวลา โดยมี Vestal virgins ทำหน้าที่ดูแลไฟนี้ให้ดับ พวกนี้เป็นภิกษุณีซึ่งอาจจะทำหน้าที่สืบเนื่องมาจากราชธิดาของกษัตริย์ตั้งแต่เดิมทำหน้าที่ดูแลเตาไฟในวัง ถ้าปล่อยให้ไฟดับพวกนี้ก็จะถูกทุบตี Vestal virgins ถูกคัดเลือกตั้งแต่องค์ยังเป็นเด็ก ๆ และจะต้องทำหน้าที่อยู่ 30 ปี ซึ่งในระหว่างนี้จะต้องเป็นพรหมจารีย์ไม่ข้องแวะกับเรื่องทางเพศ

ลัทธิธรรมเนียมบางอย่างที่น่าสนใจของโรมันมีดังนี้

Lupercalia (ลูเพอร์คาเลีย)

แต่ดั้งเดิมนี้เป็นพิธีที่ทำขึ้นเพื่อขับไล่หมาป่า หรือ lupus ซึ่งมารบกวนฝูงแกะ พิธีกระทำกันในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ โดยให้ชายหนุ่มสองคนซึ่งคัดเลือกมาจากสองครอบครัว เปลือยกายโดยมีเข็มขัดหนังแพะคาดเส้นเดียว และถือแส้หนังแพะวิ่งรอบ ๆ อาณาเขตที่ตั้ง

ชุมชนเป็นการป้องกันไม่ให้วิญญาณชั่วร้ายและผู้รุกรานอื่น ๆ เข้ามารบกวน ในขณะที่วิ่งไปนั้นพบหญิงคนใดก็อาจจะใช้เสกก็ได้ โดยวิธีนี้เชื่อกันว่าหญิงที่เป็นหมันถ้าถูกตีด้วยเสกก็อาจมีบุตรได้ เหตุที่ใช้หนังแพะก็เพราะเป็นสัตว์ที่ก้าวร้าวและดุร้ายที่สุดในบรรดาสัตว์เลี้ยงขนาคเล็กทั้งหลาย ชื่อพิธี Lupercalia นั้นอาจมาจากการที่แม่หมาป่าได้เป็นผู้ให้นมแก่โรมิวลัสและรีมัสผู้ก่อตั้งกรุงโรมได้

Orgy (ออรัจ)

คำนี้หมายถึงการสนุกสนานทางเพศอย่างไม่มีการควบคุม โดยมีการเต้นรำ การดื่ม หรือการใช้จ่ายเสพติดร่วมด้วย เชื่อกันว่าการปลดปล่อยสัญชาตญาณของสัตว์ที่มีอยู่ในมนุษย์นั้นทำให้เกิดความดื่มด่ำขึ้นอันจะช่วยยกระดับมนุษย์ธรรมดาขึ้นเป็นระดับเทพ คำนี้มาจากคำว่า orgia ซึ่งเป็นพิธีการบูชาเทพไคโอไนซัสของกรีก

Saturnalia (แซทเทอร์นาเลีย)

งานฉลองของ Saturnus หรือไครนัสของกรีกผู้ซึ่งประชาชนที่อาศัยอยู่แถบ Latium เชื่อว่านำการเพาะปลูกและการใช้ชีวิตอย่างมีอารยธรรมมาสู่ชาวโรมัน งานนี้มีตอนกลางเดือนธันวาคมซึ่งเป็นตอนที่สิ้นสุดฤดูเก็บเกี่ยวหน้าหนาว งานฉลองนี้มีส่วนคล้ายคลึงกันกับงานฉลองคริสต์มาส ซึ่งว่าไปแล้วธรรมเนียมต่างๆ ของคริสต์มาสก็มีที่มาจาก Saturnalia นั้นเอง

Libation

การดื่มเพื่อถวายพรเทพเจ้า หรือการเทเหล้าลงพื้น หรือบนแท่นบูชา หรือบนสัตว์บูชาหรือลงบนไฟ เพื่อเป็นการสังเวยเทพเจ้า ชาวกรีกและโรมันจะทำการเทเหล้าสังเวยแก่เทพประจำครัวเรือนของตน

ปฏิทินโรมัน

ปฏิทินโรมันมีวิวัฒนาการที่ซับซ้อนโดยแบ่งปีออกเป็นหลายแบบด้วย เช่นปีที่มีสิบเดือนแบบหนึ่ง หรือแบบที่สองตามอย่างพวกอีทรัสคันซึ่งเดิมเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์เข้าไป แบบที่สามนั้นจูเลียสซีซาร์เป็นผู้ดัดแปลงจากอียิปต์ในปี 46 จึงได้ชื่อว่า Julian Calendar ซึ่งในที่สุด Pope Gregory XIII ได้ดัดแปลงมาเป็น Gregorian Calendar ก็คือแบบที่เราใช้อยู่ในปัจจุบัน ปฏิทินนี้ทำหน้าที่สองอย่างคือแบ่งวันออกเป็นสองประเภทได้แก่ วันทำงานกับวันที่ไม่ควรทำกิจการใด ๆ นอกจากนี้ยังบอกให้เรารู้ถึงวันฉลองต่าง ๆ ไม่คำ

กว่า 45 วัน เท่ากับเป็นหมายกำหนดการของรัฐที่ขึ้นอยู่กับการศึกษา แต่ก็กำลังพัฒนา เป็นชุมชนที่มีการติดต่อทางกฎหมายและการเมือง มีสงครามที่จะต้องทำ farming cycle นี้แหละเป็นต้นกำเนิดศาสนาโรมันที่เป็นแบบแผน

การสร้างกรุงโรม

ประวัติของกรุงโรมนั้นสืบเนื่องมาจาก Aeneas ซึ่งเป็นวีรบุรุษของเมืองทรอยคนหนึ่งมีชื่อปรากฏใน *The Iliad* ของโฮเมอร์ อีเนียสเป็นลูกของแอฟโฟรดิติ เมื่อกรุงทรอยแตกอีเนียสก็ไถ่ถอนเร่ไปแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน จนกระทั่งมาถึงดินแดนที่เป็นอิตาลีในปัจจุบันซึ่งเรื่องการผจญภัยของอีเนียสนั้นปรากฏอยู่ในมหากาพย์ของ Virgil คือเรื่อง *The Aeneid*

สำหรับประวัติการสร้างกรุงโรมนั้นเริ่มจากลูกหลานของอีเนียสได้ก่อตั้งราชวงศ์ Silvi ขึ้น หญิงสาวคนหนึ่งในราชวงศ์คือ Rhea Silvia ได้ถูกถวายตัวต่อเทพีเวสตาให้เป็นพรหมจารี แต่เธอไปมีความสัมพันธ์กับมาร์สจนเกิดบุตรฝาแฝดเป็นชาย จึงต้องนำบุตรไปทิ้ง เด็กทั้งสองลอยตามแม่น้ำไทเบอร์ไปจนถึงฝั่งใกล้กับวิหารโบราณซึ่งมีต้นมะเดื่อศักดิ์สิทธิ์อยู่ เชื่อกันว่าแม่หมาป่าเป็นผู้ให้นมแก่ Romulus และ Remus เมื่อเติบโตขึ้นทั้งคู่ก็ไต่ทราบว่าเป็นใครและศึกษามาหาญาติพี่น้องจนพบ แต่ Romulus และ Remus ก็ก็จะสร้างเมืองของตนเอง จึงเดินทางไปยังที่ ๆ ตนลอยมาคิอยู่สมัยเป็นเด็กทารก ทั้งสองทะเลาะกันเรื่องที่ตั้งและชื่อของเมือง ซึ่งจูปีเทอร์ก็แสดงสัญญาณให้เห็นว่าเมืองนั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ๆ Romulus เป็นผู้เลือก และจะได้ชื่อตามชื่อของโรมิวลัสเอง นั่นคือกรุงโรม โรมิวลัสขีดเส้นบอกอาณาเขตเมืองโดยใช้วัวตัวผู้และวัวตัวเมียลากคันไถ วัวตัวเมียอยู่ในเมืองเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ส่วนวัวตัวผู้อยู่ข้างนอกเพื่อไม่ให้ความแห้งแล้งเข้ามาในเมืองได้ โรมิวลัสสั่งห้ามริมัสไม่ให้ข้ามเขตแดนแต่ริมัสไม่เชื่อฟัง โรมิวลัสจึงฆ่าริมัสตาย โรมิวลัสได้ปกครองกรุงโรมเป็นเวลายาวนานด้วยความสงบเรียบร้อย ชาวโรมันเชื่อกันว่าโรมิวลัสได้ขึ้นสวรรค์และได้รับการสถาปนาเป็นเทพเจ้าคิวรีนัสไปในที่สุด

เชื่อกันว่า Romulus เป็นผู้สร้างโรมขึ้นในปี 753 B.C. ที่ตั้งของโรมเกิดมาจากความจำเป็นเพราะพวกของโรมิวลัสเป็นชาวละติน จำเป็นจะต้องมีที่มั่นเพื่อป้องกันกรรุกรานของพวกอีทรัสกันที่มาจากทางเหนือ ที่มั่นแบบนี้หาได้แต่ตามเนินเขาของโรม ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากปากแม่น้ำ Tiber เท่านั้น พวกโรมันโบราณเป็นพวกที่อยู่กันเป็น clan หรือ

กิก ฉะนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับ clan อื่น ๆ ไม่เช่นนั้นจะหาภรรยาไม่ได้เพราะการแต่งงานภายใน clan ถือว่าเป็น taboo คือต้องห้ามหรือ incest (การสมรสกันในระหว่างสมาชิกของตระกูลเดียวกัน) การหาภรรยาเป็นเรื่องที่นำไปประกอบเป็นเนื้อหาของ myth ที่เก่าแก่ที่สุดของโรม คือ The Rape of the Sabines ซึ่งเป็นเรื่องของหญิงชาวเซปินซึ่งถูกนำตัวมาโดยพลการด้วยการบังคับขู่เข็ญ เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นว่าชาวโรมันโบราณยังคงค่อนข้างจะป่าเถื่อนอยู่มาก

คำถาม

1. ชนชาติใดบ้างที่มีอิทธิพลอยู่ก่อนที่จะมีการก่อตั้งกรุงโรมขึ้นมา?
2. ศาสนาโรมันมีลักษณะเช่นไร? มีพิธีการเช่นไรบ้าง?
3. อธิบายอิทธิพลของต่างชาติที่มีต่อชาวโรมันในท่านต่าง ๆ
4. อธิบายไทรเทพที่สำคัญทั้งสองกลุ่มของพวกโรมันโบราณ
5. เทพเจ้าที่เป็นโรมันอย่างแท้จริงนั้นมีองค์ใดบ้าง?
6. ลัทธิธรรมนิยมที่น่าสนใจของชาวโรมันมีอะไรบ้าง?
7. อธิบายรูปแบบและบทบาทของปฏิทินโรมัน
8. เล่าประวัติการสร้างกรุงโรมพอสังเขป